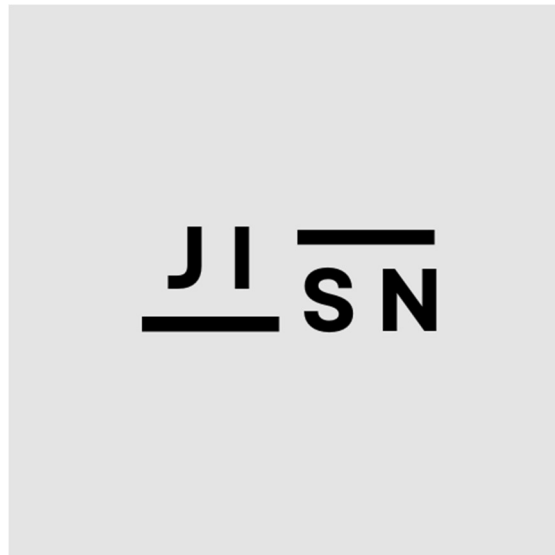

JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

JISN
Volume | 2
Issue | 8
2026

2026

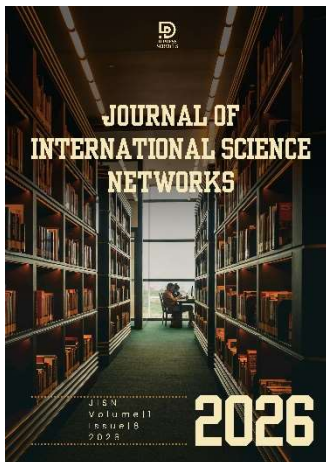
BOSHLANG'ICH SINFLARDA MAKTAB PSIXOLOGINING ISHI MAZMUNI

¹ Turdiyeva Nigora Ga'ni qizi, ² Baxriyeva Nodira Xolboy qizi, Omonqulova Dinora Shuxrat qizi

¹ O'zMU Jizzax filiali "Psixologiya" kafedrasida o'qituvchisi

² O'zMU Jizzax filiali "Amaliy psixologiya" yo'nalishi 4-kurs talabalari

e-mail: omonqulovadinora@gmail.com

ANNOTATION:

Ushbu maqolada O'zbekiston umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida maktab psixologining ish mazmuni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Maqola O'zbekiston ta'lim tizimidagi psixologik xizmatni takomillashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

KEYWORDS:

boshlang'ich sinf, maktab psixologi, psixologik diagnostika, psixokorreksiya, maktabga moslashuv, bolalar psixologiyasi, O'zbekiston ta'lim tizimi.

Accepted Date:

January 25, 2026

Published Date:

January 30, 2026

Journal Website: <https://d-pressa.com/index.php/jisn>

License

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Kirish

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning shaxsiy rivojlanishida muhim davr hisoblanadi. Bu yoshda bola maktab muhitiga moslashadi, o'quv faoliyati shakllanadi, ijtimoiy munosabatlar kengayadi. Psixologik adabiyotlarda (L.S.Vigotskiy, J.Piaje, D.B.Elkonin) ta'kidlanishicha, 7–10 yoshdagi bolalarda bilish jarayonlari (diqqat, xotira, tafakkur) faol rivojlanadi, ammo ixtiyoriy diqqat hali zaif, emotsiyalar beqaror bo'ladi.

O'zbekistonda maktab psixologi lavozimi Vazirlar Mahkamasining tegishli qarorlari va "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi Qonun (O'RQ-989, 2024) asosida tartibga solingan. Boshlang'ich sinflarda psixologning ishi nafaqat muammolarni hal qilish, balki rivojlanishni rag'batlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Ushbu maqola mazkur faoliyatning nazariy asoslari va amaliy mazmunini ochib berishga bag'ishlangan.

Asosiy qism

Kichik maktab yoshi (7–10 yosh) bolaning o'quv faoliyatiga o'tish davri sifatida tavsiflanadi. Nazariy jihatdan bu davr D.B.Elkoninning "o'quv faoliyati nazariyasi"ga asoslanadi: bola o'yin faoliyatidan o'quv faoliyatiga o'tadi, bu esa motivatsiya, o'z-o'zini boshqarish va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishni talab qiladi.

Asosiy psixologik xususiyatlar:

- Bilish jarayonlari: Diqqatning beqarorligi va qisqa muddatligi, xotiraning asosan mexanik turi ustunligi, tafakkurning konkret-obrazli xarakteri.
- Emotsional-irodaviy soha: Emotsiyalar ochiq ifodalanadi, muvaffaqiyatsizlikka chidamlilik past, o'zini baholash o'qituvchi va tengdoshlar fikriga bog'liq.
- Ijtimoiy rivojlanish: Maktab jamoasiga moslashuv (adaptatsiya) jarayoni,

o'qituvchi va sinfdoshlar bilan munosabatlarning shakllanishi.

Ushbu xususiyatlarni hisobga olmaslik o'quvchilarda o'zlashtirmaslik, qo'rquv, agressiya yoki izolyatsiya kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Maktab psixologining faoliyati quyidagi asosiy yo'nalishlarga bo'linadi (O'zbekiston ta'lim tizimidagi psixologik xizmat nizomlariga asosan):

1. Psixodiagnostika
  - ✓ Birinchi sinf o'quvchilarining maktabga psixologik tayyorgarligini aniqlash (diqqat, xotira, motivatsiya testlari).
  - ✓ O'quvchilarning individual psixologik xususiyatlarini (qobiliyat, temperament, emotsional holat) o'rganish.
  - ✓ Usullar: kuzatish, suhbat, standartlashtirilgan testlar (masalan, "Maktabga tayyorgarlik" dasturlari), proyektiv metodlar (rasm chizish).
2. Psixoprofilaktika
  - ✓ Maktabga moslashuv muammolarining oldini olish (birinchi sinfga kelgan bolalarda stressni kamaytirish).
  - ✓ Sinfda ijobiy psixologik muhit yaratish: o'yin elementlarini qo'llash, muvaffaqiyatli vaziyatlarni tashkil etish.
  - ✓ Ota-onalar va o'qituvchilar uchun seminarlar o'tkazish (bolalarning yosh xususiyatlari haqida).
3. Psixokorreksiya va rivojlantirish ishlari
  - ✓ Individual va guruh mashg'ulotlar: diqqatni rivojlantirish o'yinlari, emotsional intellektni oshirish treninglari.
  - ✓ Alohida ehtiyojli bolalar (inklyuziv ta'lim) bilan ishlash: individual rivojlantirish dasturlarini tuzish.
  - ✓ O'quv muvaffaqiyatsizligi sabablarini bartaraf etish.
4. Psixokonsultatsiya
  - ✓ O'quvchilar, ota-onalar va o'qituvchilar bilan individual suhbatlar.

✓ Oilaviy maslahatlar: bola tarbiyasida psixologik yondashuv.

✓ Sinf rahbarlari bilan hamkorlikda o'quv-tarbiya jarayonini takomillashtirish.

Psixologning ishi maxfiylik tamoyiliga asoslanadi va ixtiyoriylikni hurmat qiladi. Boshlang'ich sinflarda ishning asosiy ulushi profilaktika va rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak, chunki bu yoshda muammolarni erta aniqlash keyingi bosqichlardagi og'ir oqibatlarini oldini oladi.

Boshlang'ich sinflarda psixologning samarali ishi uchun:

✓ Yillik ish rejasida diagnostika (sentabr-oktabr), korreksiya (butun yil davomida) va monitoring (may) bosqichlarini belgilash.

✓ O'qituvchilar va ota-onalar bilan yaqin hamkorlikni ta'minlash.

✓ Zamonaviy metodikalardan (o'yin terapiyasi, art-terapiya) foydalanish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda maktab psixologining ishi bolaning garmonik rivojlanishini ta'minlashda muhim vositadir. Nazariy asoslarga tayangan holda amaliy faoliyatni tashkil etish ta'lim sifatini oshiradi va "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasiga hissa qo'shadi. Kelgusida psixologlar malakasini oshirish va material-texnik bazani mustahkamlash zarur.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Qonuni "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida" (O'RQ-989, 05.11.2024).
2. Yusupova Z.Sh., Temirov A.Y. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish // Zamonaviy fan va ta'lim-tarbiya. 2021.

3. Kasimova M. va boshq. Alohida ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilarni psixologik qo'llab-quvvatlash usullari. Toshkent, 2022.

4. Elkonin D.B. Psixologiya o'quv faoliyati. (tarjima va moslashtirilgan nashr).

5. Vigotskiy L.S. Bolalar psixologiyasi asarlari.

6. "Psixologik xizmat asoslari" fan dasturi (O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari uchun).

7. Xalq ta'limi vazirligi uslubiy qo'llanmalari va nizomlari (maktab psixologi lavozim vazifalari).

8. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 02.

9. Kamolov D. R. O. G. L. O'zbekistonda demokratiya va axloqning zamonaviy muammolari va yechimlari //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. NUU Conference 2. – C. 348-352.

10. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 4-9.

11. Kamolov D. Athenian democracy: individual and collective freedom //Semantic Scholar. – 2021.

12. Kamolov D. Davlat boshqaruviga oid axloqiy qarashlar //Адабиёт учқунлари. – 2021.

13. Kamolov D. ON THE WAY TO THE DIGITAL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. – 2023.

14. Dostonbek K. SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT OF SOCIETY //Social science and innovation. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 128-133.